

A photograph of a classroom scene, overlaid with a red tint. A teacher, a woman in a floral dress, is kneeling on the floor, interacting with a young boy. Other students are seated at desks in the background. A whiteboard and a map of the Netherlands are visible on the wall.

reportatge

Personalitzar l'educació, un repte possible

Experts en educació intercanvien idees i estratègies de personalització per tal de donar resposta a les necessitats de cada alumne i del seu context singular.

per Jordi Viladrosa i Clua

Actualment, la personalització ocupa un lloc destacat en tota proposta educativa que tingui especial interès a atendre les necessitats singulars de cada alumne, ja sigui per incloure a tot l'alumnat a l'aula o per buscar l'excel·lència educativa. No obstant això, existeixen gairebé tantes concepcions sobre personalització com propostes. És difícil fer-se una idea del que realment es vol dir i més encara quines metodologies o estratègies cal utilitzar a l'hora d'implementar un model realment personalitzat.

Davant d'aquesta situació, el centre d'estudis **Impuls Educació** va promoure l'estudi "*Personalitzar, un model per a una educació de qualitat al segle XXI*" per tal de buscar i aprofitar sinergies mitjançant un diàleg entre experts amb mirades i experiències diverses, amb la finalitat de construir un marc comú de consens en les següents qüestions:

- què s'entén per personalitzar en educació?;
- per què convé personalitzar en educació?;
- quina finalitat busca la personalització o el que és el mateix, quins resultats es poden esperar d'una educació personalitzada?;
- quins són els principis que hauria de tenir un model educatiu per a ser considerat personalitzat?;
- com fer-ho, és a dir, quines metodologies, estratègies o formes d'actuar afavoreixen una aplicació eficaç de la personalització?; i finalment,
- com serà l'escola d'educació personalitzada del futur?

¿Quines metodologies, estratègies o formes d'actuar afavoreixen una aplicació eficaç de la personalització?

La recerca es va elaborar amb el mètode Delphi d'experts perquè permet consultar a un grup divers, internacional i extens de professionals i acadèmics amb experiència i àmplia formació en la temàtica. En aquest estudi hi van participar el panell d'experts que es mostra a la taula de la pàgina següent.

Set punts clau de la personalització

Malgrat les divergències que afloren en qualsevol estudi quan són diversos els punts de partida i el marc conceptual i experiencial de cada expert, destaquem alguns punts rellevants que sí que van ser fruit d'un consens extens.

PEL QUE FA A LA PERSONALITZACIÓ

- Un ensenyament personalitzat és diferent de la individualització perquè, tot i estar centrat en l'alumne, reconeix la seva pròpia identitat, i es fixa com a objectiu desenvolupar o fomentar capacitats al mateix temps que apodera el mateix alumne en el disseny de la seva trajectòria personal.
- Un aprenentatge personalitzat ha de ser experiencial. Implica l'ús de metodologies d'indagació, així com motivació i responsabilitat personal.

EXPERTS DE TOT EL MÓN QUE VAN PARTICIPAR EN AQUEST ESTUDI

	PROFESSIONALS	ACADÈMICS
A PERSONALITZACIÓ	 Barbara Bray	 Neus Sanmartí
	 Kathleen McClaskey	 César Coll
	 Paulina Bánfalvi	 Antonio Bernal
	 Coral Regí	 José Bernardo
A EDUCACIÓ	 Richard Gerver	 Francesc Torralba
	 John Moravec	 Nacho Pozo
		 Javier Tourón
		 Arturo Galán

QUANT AL CONCEPTE D'EDUCACIÓ PERSONALITZADA

- Es tracta d'un model educatiu orientat a educar persones singulars, autònomes, obertes, responsables, solidàries i resilients capaces de superar-se i perseverar per si mateixes.
- La seva finalitat és educar persones íntegres, compromeses amb la millora personal i social. Cal afavorir el coneixement propi, la configuració de la seva identitat (valors i dignitat) i obertura als altres i al món (solidaritat, compromís), per a anar decidint de manera conscient i crítica el seu projecte personal de vida.

MIRANT AL FUTUR ELS PRINCIPALS REPTES QUE S'HAURIEN D'AFRONTAR DES DE LA PERSPECTIVA DE PERSONALITZACIÓ

- Educar persones adaptables als canvis, amb mentalitat global, coneixedores i respectuoses amb les diferències d'altres persones (d'altres cultures o amb altres valors), conscients dels recursos i la cura del planeta. Fer costat als alumnes perquè es converteixin en innovadors, capaços d'aprofitar la seva pròpia imaginació i creativitat per a aconseguir nous resultats per a la societat.
- Establir dinàmiques de treball i planificació cooperatius entre els docents que incloguin el disseny de projectes i entorns d'aprenentatge, l'elecció de mesures per a atendre les necessitats de cada alumne i la informació de progrés.
- L'escola personalitzada del futur serà una escola

oberta, flexible i acollidora, on els alumnes se sentin acompanyats i siguin autònoms en el seu aprenentatge, seguiran el seu propi ritme i d'acord amb les seves necessitats.

Espurnes d'una taula rodona molt suggestiva

Moderada per **Gerardo Meneses**, aquesta taula plantejava, en una primera ronda d'intervencions, una primera pregunta a cada ponent d'acord amb el seu àmbit d'especialització i una segona part amb preguntes més genèriques perquè tothom intervingués lliurement.

Se li demanava a **Neus Sanmartí** la seva valoració del currículum actual relacionant-lo amb la personalització i ella comparava el que prescriu l'administració amb els llibres de text que, sovint, presenten quelcom diferent. Sanmartí defensa que: "hi ha d'haver uns mínims bàsics establerts per a tota la població mirant d'aconseguir que cada alumne pugui aprofundir en aspectes concrets". Establir uns continguts clau és el paper de l'administració educativa i queda en l'àmbit de cada escola facilitar que cada alumne tingui l'oportunitat d'ampliar aquest continguts fonamentals amb uns altres d'ampliació, que sí que podrien triar ells mateixos.

César Coll respon a la pregunta sobre quin sentit té per a ell parlar d'educació personalitzada i quines són les seves notes característiques tot desfent la possible confusió terminològica: "És l'educació el que és personalitzada; l'aprenentatge, en canvi, és personal perquè té un sentit per a ells, els és rellevant". Cal anar amb compte, deia,

perquè “un aprenentatge pot ser personalitzat però pot no ser personal”. Concretava el paper dels educadors afirmant que havien de posar en marxa una sèries d'estratègies de personalització que tinguin la finalitat d'implicar l'alumnat en el seu aprenentatge.

A **Paulina Bánfalvi** se li demanava com pot ajudar la personalització a integrar alumnes amb necessitats educatives especials tant en el cas de les dificultats com les altes capacitats i què li aporta a una escola inclusiva que treballa i persegueix una igualtat d'oportunitats per a tot l'alumnat? Responia tot argumentant que “en un context personalitzat tots els alumnes són diferents, sense que calgui etiquetar-los”. I també que “el que cal fer és entendre el perfil de l'alumne en tota la seva complexitat i respondre-hi fent que el currículum i els seus interessos coincideixin en un punt de trobada”.

Quins trets et semblen més característics d'un/a professor/a en educació personalitzada? Per què et semblen importants? eren preguntes adreçades a **Antonio Bernal**, el qual assegurava que “els canvis en sentit genèric són molt complexos i cal evitar que acabin amb l'esgotament de les persones que els intenten dur a terme; s'han de plantejar fites sostenibles”. Bernal opta per un estil de professorat que aposti per processos de personalització real que han de començar per identificar les persones singulars que té al davant deixant-los espai per ser-ho realment.

Coral Regí responia, al seu torn, a les preguntes quins aspectes organitzatius et semblen més rellevants per a

Espurnes d'una taula rodona molt suggestiva

“El que m'encanta d'aquest informe és que se centra en l'alumnat i en la seva perspectiva ja que l'aprenentatge personalitzat significa estar compromès amb allò que tu vols aprendre”

Barbara Bray

“El que és més rellevant en educació és què ensenyem i com, i de quina manera ensenyem a ensenyar al professorat, com creem un ambient d'aprenentatge, un currículum i una avaluació”

Richard Gerver

“Hi ha d'haver uns mínims bàsics establerts per a tota la població mirant d'aconseguir que cada alumne pugui aprofundir en aspectes concrets”

Neus Sanmartí

“És l'educació el que és personalitzada; l'aprenentatge, en canvi, és personal perquè té un sentit per a ells, els és rellevant”.

César Coll

“En un context personalitzat tots els alumnes són diferents, sense que calgui etiquetar-los”

Paulina Bánfalvi

“Els canvis en sentit genèric són molt complexos i cal evitar que acabin amb l'esgotament de les persones que els intenten dur a terme; han de ser fites sostenibles”.

Antonio Bernal

“No hi ha una educació de qualitat si no és personalitzada. Els recursos i el temps són dos elements clau en organització escolar per a fer-ho possible”.

Coral Regí

personalitzar l'educació i com veus la col·laboració col·legi-família en relació a la personalització? afirmant que “no hi ha una educació de qualitat si no és personalitzada” i que “els recursos i el temps són dos elements clau en organització escolar per a fer-ho possible”. Això implica dedicar una part del temps disponible del professorat a prioritzar aquests àmbits per tal de fer realitat la creació de vincles personals entre professors i alumnes i acompanyar el seu creixement personal a través de la tutoria o de la mentoria. Per a Regí també és important que els grups classe siguin tan heterogenis i diversos com ho és la societat en què vivim. A l'escola que dirigeix, argumenta, el treball coordinat i conjunt amb les famílies també s'hi ha de dedicar temps ja que és important compartir tot el que es fa.

Entre les intervencions obertes s'afirmava que massa sovint s'ha invertit molt temps i recursos a treballar continguts que s'acaben oblidant (Bernal); s'apostava per la personalització de l'avaluació (Regí) i es defensava avaluar allò que el currículum demana i no altres aspectes (Sanmartí). Coll proposava que calia aconseguir que els interessos dels alumnes fossin el punt de partida per treballar-los i no entendre'ls com un menú d'opcions. Defensava també els continguts com a base per a desenvolupar les competències curriculars contextualitzades en cada cas particular. Finalment, Regí creia que més enllà dels continguts mínims hi ha un element més clau encara: l'autosuperació i la capacitat d'auto regular l'esforç que ha de fer possible l'aprenentatge al llarg de la vida.

Una nova recerca va fent via

Impuls Educació fa un estudi anual sobre algun dels eixos principals en els quals hauria de pivotar la qualitat de l'educació segons aquest centre d'estudis: la personalització, el pensament i la tecnologia. El tema que s'està estudiant en aquesta nova edició és: Delphi Competència del S.XXI “Pensament Crític” en l'etapa escolar.

Objectiu: consensuar un enunciat per a la competència Pensament Crític en l'etapa escolar i oferir uns principis i estratègies per al seu desenvolupament i avaluació a l'aula.

Les competències *pensament crític i creatiu* formen part de les competències clau del s. XXI i estan presents, d'alguna forma, en la majoria dels currículums escolars. Impuls Educació es proposa realitzar un estudi científic i sistemàtic, amb la participació d'experts de diferents països i àmbits, que permeti fer un pas endavant i aconseguir el màxim consens en la conceptualització de les competències de pensament crític i creatiu que hauria de contemplar el currículum escolar, així com la concreció de quines serien les destreses i disposicions cognitives més rellevants per als temps actuals i el mètode més adequat per a aconseguir la seva transferència a la vida real dels alumnes.

